

KĀPOSTU SKĀBĒŠANA

Klāt Lapkrītis un Salnas mēnesis, pēc kalendāra ar šo dienu, 3. novembrī, jāskābē kāposti, un tas darāms līdz 8. datumam. Šajā pašā laikā novāc mārūtņus, lielos novietojumos pagrabā un virsū uzber sausu kūdru. Tā kā pēc katoļu kalendāra pēc Dvēseļu dienas īpašu svinamo dienu nav, tad var strādāt ar pilnu sparū. Šodien ir mūka Mārtiņa no Pores piemiņdiena, rīt – biskapa Kārļa Baromeja, bet ceturtdien, 9. novembrī, atzīmē Laterāna bazilikas iesvētīšanas gadadienu.

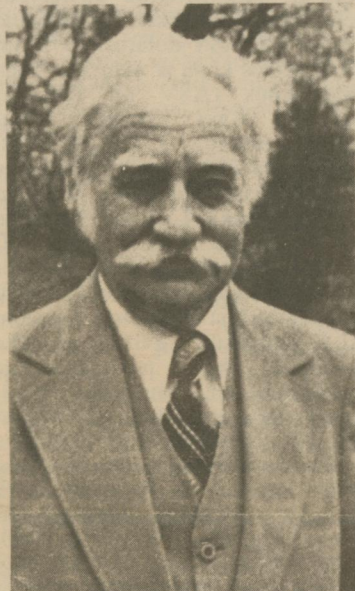
ZEMKOPJA KALENDĀRS. Šodien Mēness atrodas Zivju, rīt un parīt būs Auna, tad trīs dienas Vērša un un nākamceturtdien – Dviņu zīmē. Pilna fāze iestājas otrdien, 7. novembrī pulksten 9.20. Par novembri tautas ticējumus teikts, ka daudz saulainu dienu mudina uz to, ka nākamavasār būs agri jāsēj. Ja novembris auksts, marts būs silts, ja snieg un stipri salst – gaidāms bagāts gads, bet silts un miglains esot bada vēstnesis.

ĪVĀROJAMI DATI

10. novembrī pyrms pīcim godim Amerikas Savienotajās Valstīs nūsaslēdze dzeives ceļš aktivam sabīdriskam darbinīkam Jōnam Dimantam, senioram (1904. – 1990.).

«Tāvu zemes kalendars»

Plašāku materiālu par Jāni Dimantu senioru lasiet šī mūsu laikraksta otrajā lappusē.



Saeima pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

PAR STARPTAUTISKAS NOZĪMES SVĒTVIETU AGLONĀ

I nodaļa.

Vispārīgie noteikumi

1. pants. Starptautiskas nozīmes svētvieta Aglonā (turpmāk – Aglonas svētvieta) ir Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma daļa – kultūras piemineklis un reliģisku svētceļojumu vieta.

2. pants. (1) Aglonas svētvieta atrodas Aglonas pagasta teritorijā.

(2) Aglonas svētvieta ietilpst bazilikas sakrālās ēkas, svētavots, klosteris, sakrālais laukums un Aglonas kapsēta. Aglonas svētvieta aizsardzības zonā ietilpst citas Aglonas bazilikai piederošās zemes, ēkas un būves.

3. pants. (1) Aglonas svētvieta kā kultūras pieminekļa aizsardzība nosaka likums «Par kultūras pieminekļu aizsardzību».

(2) Reliģisko darbību Aglonas svētvieta nosaka Reliģisko organizāciju likums.

(3) Baznīcas attiecības ar valsti Aglonas svētvieta nosaka konstitucionālais likums «Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi».

4. pants. Aglonas svētvieta

kā reliģisku svētceļojumu vieta īpašu uzturēšanas kārtību nosaka šis likums.

5. pants. Aglonas svētvieta un tās aizsardzības zonas uzturēšanu un attīstību nosaka šādi principi:

1) nav pieļaujama ar Aglonas svētvieta apmeklēšanu saistītu nodevu noteikšana;

2) Aglonas svētvieta izmantojama vienīgi reliģiska un garīga rakstura pasākumiem, kurus nosaka katoļu baznīcas vadība Latvijā;

3) ar valsts nozīmes pasākumiem saistītos Aglonas svētvieta uzturēšanas izdevumus var finansēt no valsts budžeta;

4) Aglonas svētvieta un tās aizsardzības zonu sava īpašuma teritorijā, ievērojot likumu «Par kultūras pieminekļu aizsardzību», apsaimnieko Aglonas bazilikas draudze, baidot likumos par īpašuma, zemes, dabas resursu, uzņēmumu ienākuma un pievienotās vērtības nodokli noteiktos atvieglojumus.

II nodaļa

Aglonas svētvieta finansēšana

6. pants. Aglonas svētvieta finansu līdzekļus veido:

1) līdzekļi, ko Aglonas bazilikas draudze gūst no uzņēmējdarbības un citas saimnieciskās darbības;

2) fizisko un juridisko personu ziedojumi;

3) pašvaldību piešķirtie līdzekļi;

4) valsts budžeta līdzekļi ar valsts nozīmes pasākumiem saistīto izdevumu segšanai.

7. pants. (1) Ministru kabinets, vienojoties ar katoļu baznīcas vadību Latvijā un attiecīgajām pašvaldībām, katru gadu nosaka Aglonas svētvieta paredzētos valsts nozīmes pasākumus un to norises noteikumus, kas ir saistoši valsts medicīnas iestādēm, valsts policijai un Zemessardzei.

(2) Izdevumus, kas saistīti ar valsts nozīmes pasākumu medicīnisko nodrošinājumu, ceļu satiksmes un sabiedriskās kārtības nodrošināšanu Aglonas svētvieta un tās aizsardzības zonā, var segt no valsts budžeta.

Nobeigums 4. lpp.

USA MIERA KORPUSA AKTIVITĀTES

STĀSTA V. STŪRIS



Stāsta V. Stūris, Preiļu rajona padomes perspektīvās plānošanas nodaļas vadītājs:

– Mums iesākusies sadarbība ar Amerikas Savienoto Valstu Miera korpusu, dibinātu 1964. gadā, kurš sniedz palīdzību visām normālām valstīm – strādā sešdesmit valstīs. Varen plaša organizācija. Latvijā līdz šim bija tikai skolotāji, kuri ieradās mācīt valodu, bet šogad ir programma, kas palīdz apmācīt nodarboties ar biznesu, atbalsta programma, un tās ietvaros pie mums atbraukusi Džeina Dālinga no Nebraskas štata. Viņa ilgu laiku strādājusi par nodokļu inspektori valsts ieņēmumu dienestā un tamlīdzīgās struktūrās, ir maģistres un bakalaures grādi ekonomikā. Viņa palīdzēs sakārtot visas mūsu lietas, saorganizēt mazo un vidējo biznesu. Respektīvi, strādnieku skaitam no viena līdz piecdesmit cilvēkiem. Palīdz izstrādāt tā saucamo biznesa plānu, nodibināt sakarus un tamlīdzīgi. Mums lielākā problēma ir tā, ka praktiski nevienam nav speciālas izglītības biznesā. Vairāk vai mazāk daži lasījuši kādas grāmatas vai brošūras, kaut ko noklausījušies viens no otra un tagad uzskata, ka kaut ko saprot no

tādas pasaules, kāda ir bizness. Visi tadā kārtā ir biznesmeņi, bet tomēr nevieni īsti neko neprot. Šī ir lielākā problēma, kas mums jārisina. Viņi zina, kā vieglāk pārdot, bet nezina, kā ražot, un tamlīdzīgi. Visi sūdzas, ka viņa izglītība ir par mazu. Mums tā tāda kā stratēģija – vainīgi visi visapkārt, bet ne pats uzņēmējs.

Tā tad arī būs palīdzība, ko piedāvā miera korpusi. Bija nupat atbraucis asociācijas direktors Baltijas valstīs Bils Edvards un programmas speciāliste Latvijā Dita Rutkovska. Viņi iepazīnās, kā un ar ko nodarbojas Džeina, kādas viņai radušās problēmas, kur vajadzīga palīdzība, tāpat, kādas mūsu kopīgās problēmas, kā darbojas aparatūra un vai tur nav vajadzīgs kas jauns. Viņi interesējas, vai Džeina apmierināta ar darbu un sadzīves apstākļiem Preiļos, lai turpmāk viņa varētu strādāt auglīgāk.

– Vai šis korpusi strādā tikai Preiļu rajonā?

– Nē, Latgalē pārstāvji vēl ir Daugavpilī un Rēzeknē, zinu, ka šie cilvēki atrodami Ludzā. Mūsu rajonā viņu līdz šim nebija. Katrā sīkā pagastā vai ciemā viņus nodarbināt būtu par daudz, bet rajona

mērogā strādā ar prieku. Mums ir tā problēma, ka Preiļos nav uzņēmējdarbības atbalsta centra, tāpat, jāatrod kāda alternatīva, kas varētu izstrādāt principus, kā mums attīstīt mazo un vidējo biznesu. Uzņēmējdarbības atbalsta centra nodibināšana sevi tomēr neattaisnotu, jo pie mums tie biznesmeņi tādi vājāki, nespēj samaksāt par šādiem pakalpojumiem, un tāda palīdzība, tā teikt, par baltu velti, ir nepārvērtējama. Mums ir kontakti ar šiem centriem, esam ieguvuši pamatu zem kājām, vairāk vai mazāk ar tiem varam sadarboties un savu lietu virzīt tālāk. Tāda ir šīs politikas jēga. Tāpat, alternatīvas meklēšana tam, ko mēs nejaudājam uz vietas, ir Miera korpusa palīdzības žests.

– Cik ilgi Džeina Dālinga jau strādā?

– No septembra, un pūlēsies divus gadus. Dzīvos Preiļos. Strādās arī tikai šajā darba vietā. Bieži viņa nepārbauda korpusa vadība, bet arī iesūnīt neļauj – šī bija pirmā reize pēc pusotra mēneša, kopš Džeina ir Preiļos.

– Kādi ir svarīgākie Džeinas uzdevumi un ko viņa jau paguvusi?

– Pirmais bija informācijas savākšana, jo cilvēkam, kurš pie mums ieradies no svešatnes, grūti orientēties vietējos apstākļos, ko kurš uzņēmums vai iestāde var izdarīt. Viņa piedalījās uzņēmējdarbības seminārā Rīgā, nodibinājusi kontaktus ar ieinteresētām personām, katram biznesmenim piedāvāja aizpildīt fondu anketes. Citiem vārdiem, uzzināt, kur un ko var atrast, panākt. Viena strādā pie priekšprojektu stadiju sagatavošanas daudzām svarīgām lietām. Piemēram, pie tādiem projektiem, kas saistīti ar Dubnas upes izmantošanu, Līvānu un Cirišu hidroelektrostaciju būvniecību, tāpat pie vairākiem lokāliem projektiem, kas saistīti ar pasta karšu u. c. izgatavošanu. Vienmēr, lai iesāktu kādu darbību, ar konkrētu cilvēku, nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās.

keramika



Izstādes atklāšana BALTAJĀ ZĀLĒ
š.g. 19. oktobrī plkst. 13.00

LATVIJAS VALSTS MĀKSLAS AKADĒMIJAS

STUDENTES DARBU IZSTĀDE RĒZEKNES KN

LĪGA ČIBLE

vasaras karstajās dienās, mums tāda ir kapličā, kuru šogad kapitāli izremontējām un padarījām arī pievilcīgāku no ārpusēs.

Mūsu ricībā daudz tehnikas, sākot no kravas automašīnām, transporta pakalpojumiem līdz ekskavatoram, ja ir jāizrok kāds lielāks zemes darbu apjoms. Tas lieti noder ūdensvadu remontā, kad jāatrok un pēc tam jāaizber tranšejas. Pašlaik ceļam savu benzīna tanku Rēzeknes ielā pie siltumnīcām, kuras pašlaik gan iekonservētas, jo savā laikā uzbūvētas autonomi, nepadomājot, cik dārga ir apsildīšana. Šobrīd tirgus ir pārplūdināts ar ārzemēs izaudzētiem ziediem un augļiem, kuri vairākas reizes lētāki par tiem, ko varētu audzēt mēs. Bet arī nejaucam nost – varbūt, ka apstākļi mainās. Strādājam arī karjeros, palīdzam citiem būvēties, piemēram, muitas dienestam būvējam piebraucamos ceļus. Ja ir pasūtījumi, varam veikt arī daudz citu darbu, kas varbūt mazāk saistīti ar komunālajiem pakalpojumiem. Gadās, ka arī paši meklējam darbu. Vārdu sakot, esam klāt tur, kur mums par padarīto samaksā – šajos grūtajos gados arī tas palīdz saglabāties organizācijai galveno mērķu veikšanai.

Uz jautājumu par pakalpojumu cenām varu atbildēt, ka tās nav augstas. No individuālajiem pasūtītājiem iekasējam mazāk, organizācijām un uzņēmumiem, kuri pazīstami kā bagātāki un ekonomiski spēcīgāki, mūsu pakalpojumu izcenojumi ir augstāki. Starp citu, ja tā var teikt, esam salasiņusies spēcīgi speciālisti. No daudzām organizācijām, kas darbojas agrāk un tika likvidētas vai sašaurinātas, pie mums atnākuši labākie darba darītāji, kuri prot vairākus amatus un darbu nebēstas. Uzņēmuma stabilitāte ir garants tiem, ka tajā darbu meklē radoši ļaudis. Ludzā pašlaik ap 12.000 iedzīvotāju. Arējo kanalizācijas tīklu, kopgarumus sasniedz ap desmit kilometriem. Savu bāzi: kantori, darbnīcas, noliktavas un garāžas, kokapstrādes cehu un citas būves paguvām uzcelt vēl tajos laikos, kad tas neko daudz nemaksāja, tagad tikai jāuztur kartībā...

Tā bija parasta diena kombinātā. Saņēmuši uzdevumus, vīri viens pēc otra aizbrauca uz darba vietām. Sāka ierasties pirmie apmeklētāji un, izlasījuši uzrakstus uz rādītājiem, bez taujāšanas zināja, kur kas atrodams.

Kad rīta spriegums bija noplacis, kolēģi ar ziediem un dāvanām atnāca apsveikt noliktavas pārzini Zinaīdu Jefimočkinu. Sveicēju pulkā bija kombināta grāmatvede L. Kigitoviča, kura šajā amatā strādāj jau 35 gadus, darbnīcu vadītājs Nikolajs Rubakins, labiekārtošanas darbu vadītāja pilsētā un viesnīcas «Ezerzeme» direktore Tamāra Ļaļina, apbedīšanas biroja priekšiece Elita Petrova un citi. Iztika bez garām runām un citām ceremonijām.

Ar manu kļūmi viņi tika galā vienā mirkli, pārbaudīja, vai darbs ir drošs, un novēlēja laimīgu ceļu. Gaišā noskaņojumā un gaišā rīta pavadīts varēju doties tālāk. Nekas nevēstīja par lieta no un kļūmīgo vakardienu, Ludza, peldēdamās atvasaras saulē, bija skaista un moža.

Senioru Gutānu pārim savas dzīves atvasaras rūpes. Valentīna strādā pa mājām, bet Staņislavs dodas pildīt darba pienākumus dēla uzņēmumā – dzīve paliek dzīve. Viņa maiņa darba stafeti nodod otram, tā saglabā ģimenē iegūto potenciālu, cieņu un mīlestību pret darbu, to attīsta un nes tālāk. Un, jāsaka, dēli saimnieko prasmīgi.

Antons Rancāns



Daugavpils Latviešu kultūras centrā šī gada 14. un 15. oktobrī bija Starptautiskais pūtēju orķestru slāgermūzikas festivāls «Lapas dzeltenās», un mākslas baudītājiem sniedza acis un sirdis priedzošas izjūtas. Orķestrantu un aktieru trupas, kas spēlēja, dziedāja, dejoja, arī cienījamā publika, kura applaudēja, žestikulēja līdzī, trallināja, nu jau savu ikdienas darbu ritā vēdina festivāla atmiņas. Redzētās un pārdzīvotās emocijas negredmē sevi, bet liek būt spēcīgiem, izdzīvot, ar cerību izprast svarīgāko mūsdienu mūzikas kultūrpolitiku. Laika saistība ar mūziku aplicina dvēseles izpratni, mieru, kuram ejam pretī.

Kā piemiņu mūzikas apbrīnas dienām, lai šis rindas nes pateicības vārdus par padarīto festivālā, veiksme un izturības vēlējumus turpmākajos darba cēlīnos.

Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas reprezentācijas orķestrim un galvenajam diriģentam pulkvežleitnantam Aļģirdam Radzjavičum, profesionālajam pūtēju orķestrim «Rīga» un mākslinieciskajam vadītājam Jānim Puriņam, Ogres kultūras nama pūtēju orķestrim «Horizonts» un diriģentam Vilim Kokameģim, Rēzeknes pilsētas pūtēju orķestrim «Rēzekne» un diriģentam Sergejam Sergejevam, Zilupes sporta deju klubam «Sārtā

MŪZIKA SAISTĪBĀ AR LAIKU

bura» un Daugavpils Pedagoģiskās universitātes sporta deju klubam un vadītājam Jelenai Pasternakai, Latviešu kultūras centra deju ansamblim «Jezups» un vadītājam Rihardam Skrindam!

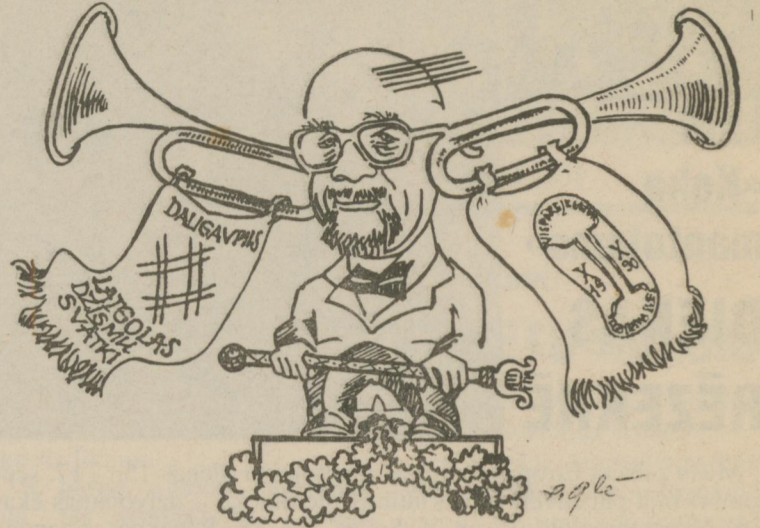
Ši festivāla dalībnieku koncertus ievadīja pašmāju profesionālā pūšamo instrumentu orķestra «Daugava» 10 gadu jubilejas koncerts. Zīmīgs, pozitīvs lādīņš, varbūt mūsdienu fenomens ir tas, ka populārajā profesionālajā «Daugavā» 99 procenti mūziķu ir no Latvijas. Ņemot vērā viņu nīcīgo atalgojumu, varam iedomāties un iztēloties, ka tur darbojas 99% muzikāli izglītotu fanātiku. Tātad, Latgalē dzīvojošie paši apgūst mūzikas tēlu telpu un veido nacionālās kultūras kolorītu.

«Lapu dzelteno...» prospektā bija iezīmēts būtiskākais par «Daugavu»: «Šinī laikā orķestris ieņēmis stabilu un paliekošu vietu valsts kultūras dzīves aprīšēs. Nav bijis neviena valstiskas nozīmes pasākuma, kurā kolektīvs nebūtu piedalījies, bet tā vadītājs Raimonds Igolņiks izpelnījies vislielāko pagodinājumu savā profesijā, būdam XX un XI Dziesmu svētku virsdiriģents 1990. un 1993. gadā. Šajos gados ir bijusi aktīva radoša sadarbība ar T. Kalniņa Radio kori Edgara Račevska vadībā, Nacionālās operas solisti Annu Šņukuti, tautā mīlēto dziedātāju Noru Bumbieri un orķestra «Rīga» vadošajiem mūziķiem. Kolektīvs koncertējis ārzemēs: Polijā 1988. g. (Poznaņā) un 1994. g. (Radomā), Lietuvā 1994. g. (Druskeninkos) pūtēju orķestru festivālā, vēltīti kūrortpilsētās 200-gadei.

Ir sniegti koncerti Rīgā Lielajā gīldē, Latviešu Biedrības namā, Grīziņkalna parkā, nemaz nerunājot par dzimto Latgali, kura izbraukāta krustām šķērsām.

1993. gadā kolektīvam izrādīts liels gods muzicēt Romas pāvesta vizītes laikā katoļu svētnīcā Aglonā, 1995. gadā jūlijā ņēma aktīvu dalību Ziemeļu un Baltijas valstu Dziesmu svētkos Rīgā.

Profesionālā pūšamo instrumentu orķestra «Daugava» 10 gadu jubilejas



koncertā programmā bija pirmatkapojumi: «Noras koncerts» – vēltīts dziedātājai Norai Bumbierei, A. Vecumņicka rondo «Veltījums», izskanēja G. Ordellovka, J. Mediņa, L. Liepiņas, V. A. Vivaldi, J. S. Baha, A. Vecumņicka, H. Galicka, Endrjū, L. Vēbera, A. Krūmiņa un citu komponistu skaņdarbi.

Ievērojamais Latvijas diriģents, mūsu novadnieks Raimonds Igolņiks orķestra «Daugava» vadītāja un galvenā diriģenta rūpi nes no 1985. gada 1. septembra, tas ir, no orķestra tapšanas dienas. Maestro mākslas pasaulē ieņācis no populārās kultūras darbinieku dinastijas. Piemēram, vectēvs Jāzeps Krīvāns (19=879 – 1972) mūzikas kultūras vēsturē pazīstams kā ērģeļu skolas pamatlicējs Latgalē, Latvijas brīvvalsts laika – Rēzeknes Tautas konservatorijas pasniedzējs. Zinātkāro jauno mūziķi Rēzeknes mūzikas vidusskolas Mežraga klases absolventa diploms neapmierināja, tāpēc studijas turpināja Maskavā Pētera Čaikovska konservatorijā orķestru diriģentu nodaļā.

Atmiņā ataust kāds tā laika iezīmīgs, neoficiāls atgadījums. Rēzeknes lietīškās mākslas vidusskolā (70 gadu sākumā) orga-

nīzējam krāšņu jauno mākslinieku ballī... Skolas parādes durvis (ne uz skatuves) pamanījām inteligentu, sportiski attīstīta slaida auguma tumšmati. Tāja brīdī mums aiz muguras skolas vestibilā nosalca meiteni balsis: – «Nu, saturieties! Ieradās Maskavas Konservatorijas students Raimonds Igolņiks...» (Nevaru apgalvot, vai bija ieradies uz ballī, vai tikai pie savas mātes Celinās Igolņieces – galvenās grāmatvedes, jo devās uz viņas kabīnēti).

Ekonomisko struktūru pārveidošanās posmā autoritatīvās personības īpatsvars mūzikas attīstībā, gribas viennozīmīgi apstiprināt, ir kā izšķiroša virzības ceļa, darbības virzīenu iezīmēšana. Lai piepildās Daugavpīliešu vēlēšanās 1996. gadā no 8. līdz 9. jūnijam ne tikai noorganizēt, bet arī gūt iecerētos panākumus visu Latvijas pūtēju orķestru salidojumā.

Cenzdamies izprast savus un citu līdzcilvēku pārdzīvojumus, rakstīja un «Daugavas» dzīvotprieka stiprinātāja Raimonda Igolņicka un «Latgales rapsodijas» autora Gunāra Ordellovka draudzīgos saržus «Pūtēji Latgalē» zīmēja

Pēteris Gleizdāns

LATGALES BRĪNUMBĒRNI VIKTORS TROJANOVSKIS

7. No Nirzas puses nāk patlaban ārzemēs dzīvojošais žurnālists, redaktors un grāmatnieks Alberts Raidonis. Dzimis 1914. gada 20. martā pēc skolas strādājis pāris pašpārvaldēs, dienēja Latvijas armijā, dabūja izstaigāt kara ceļus, kas viņu aizrāva svešumā. Pēc karagūstekņu nometnes Beļģijā 1950. gadā devās pāri okeānam, apmetās uz pastāvīgu dzīvi Čikāgā. Pa dienu pildīdams maizes darbu fabrikā, vakaros Latvijas Universitātē aizsāktās tautsaimniecības studijas turpināja Ziemeļrietumu augstskolā. A. Raidonis kļuva par izcilu lietpratēju modernu grāmatvedības mašīnu tehnoloģijā, apguva iespieddarbu salicēja un sagatavotāja māku. Ar viņa pulēm dienasgaismu tur ieraudzīja daudzas jo daudzas latviešu daiļliteratūras un memuāru grāmatas. Vairākus gadus nīrzānietim nācās rediģēt laikrakstu «Čikāgas Ziņas», kas bija kā izcils trimdas «mazās preses» paraugs, ieguva kādu visai respektablu balvu – būt par redaktoru, līdzredaktoru vai redaktoru daudzām grāmatām, stāvēt pie šūpuļa tādiem izdevumiem kā «Strēlnieks», «Ziemeļnieki», «Priekulieši», «Daugavpils skolotāju institūts», «Kļegums».

Rakstīt presē A. Raidonis sācis jau dzimtenē, strādājot rakstnieka Alberta Sprūdža vadītājās «Rēzeknes Ziņās». Aktīvi un raženi šajā jomā viņš turpināja darboties arī svešumā, rakstīdams par ģeopolitiskiem un Latviešu

tam visam viņš daudz rakstīja. A. Silovs ir autors savulaik visai noderīgajai grāmatai «Preču kustība Latgalē» (1927), ar segvārdu Ceļavērs līdzdarbojies «Latgolas Vērdā», «Latgolas Bolsā», «Latgolas Školā», «Jaunajā Vērdā». Sevišķu sabiedrības ievērību bija izpelnījušies viņa, jāteic gan, visai oriģināli un polemiski raksti par latgaliskās ortogrāfijas jautājumiem, taču tie virzīja uz priekšu šīs grūtās un strīdīgās problēmas risināšanu. Vārdu sakot, ar savu daudzpusīgo un auglīgo darbību A. Silovs veicināja Latgales zelšanu, saimniecisku un garīgu atdzimšanu. Diemžēl, visām viņa nākotnes iecerēm svīturu pārvilka 1940. gada okupācija, bet jau nākošā gada jūnijā pats viņš tika apcietināts un devās tālajā un baismajā Golgātas ceļā uz austrumiem.

9. Skatuves mākslā savulaik ar sekmēm darbojies Nirzas Raibakozas 1925. gadā dzimušais Aleksandrs Belovs. Viņš ir absolūtais Latvijas valsts konservatorijas teātra fakultāti. Līdz 1963. gadam strādāja par aktieri Daugavpils teātri, līdztekus tam kādu laiku būdam arī vietējā pedagoģiskā institūta dramatiskā kolektīva režisors. Pēc teātra izformēšanas dabūja krietni vien pabraukt pa bijušo savienību, jo nācās strādāt uz skatuves gan Svērdlovskā un Krasnodarā, gan tālajā Abakānā (Āzijas centrā Hakāsijā), kur kādu laiku pat atveidot Ļeņina tēlu. Pārbaucis tēvijā, A. Belovs pasniedza zīmēšanu un mākslas vēsturi Daugavpilī, tad darbojās dzimtajā pusē Nirzā kā pedagogs, iekārtojot tur arī skolas muzeju. Brīvajā

laikā aizraujas ar glezniecību. 10. Ludzas apriņķa Pildas pagasta Vorkaļu sādžā cēlies gleznotājs Aleksandrs Nukša. Vēl dzīvodams dzimtenē, viņš aizrāvās ar fotografēšanu un ieaudzināja mīlestību uz šo mākslas veidu arī savai meitai Helēnai. Emigrācijā kļuvis par ievērojamu latgaļu trimdas mākslinieku, piedalījies daudzās izstādēs. Miris 1980. gada septembrī, aplabāts svešumā – Losandželosā.

11. Fotomāksliniece Helēna Nukša-Hofmane, dēvēta par «latgalieti no Losandželosas», dzimusi Pildas pagastā 1931. gadā, viņas tēvs, kā jau minēts, ir pazīstamais gleznotājs Aleksandrs Nukša. 1945. gadā Helēna nokļuva Eihštetes latviešu bēgļu nometnē Vācijā, tagad dzīvo Kalifornijā, ASV. Fotogrāfijā lieto dažādas tehnikas – sierspieni, ofortu, attēlu iekrāsošanu. Patlaban vistuvākā viņai ir Arābijas gumijas dihromāta (dīvu krāsu) tehnika, arī melnbaltais foto. Bildē Kaliforniju un Latviju, kur jau vairākkārt un diezgan ilgstoši ciemojusies (viņas klasesbiedre un draudzene ir Kārsavā dzīvojošā keramiķe –sikoplastiķe Genovefa Urtāne). Bez tam rakstnieku nedēļās un cēlīnos Amerikā, kā arī citos kultūras pasākumos jau savākst ap 150 latviešu, galvenokārt taisni trimdas literatūras darbinieku ģimētiņus.

12 Pildas Vējeņos 1911. gada 10. janvārī dzimis publicists, dzejnieks, rakstnieks Jōņs Zabarovskis. savus pagaidām vēl mazpazīstamus daiļdarbus viņš publicējis preses izdevumos «Latgolas Vērdē», «Sauleite», «Latgolas Bolss».



LKM «Koka mantojums» DIENAS RĒZEKNĒ



Mūsu pilsētā Eiropas Kultūras mantojuma dienās 15. – 17. septembrī bija pārstāvēti četri kultūras pieminekļi – dzīvojamās ēkas 18. Novembra ielā 26 un V. Seiles ielā 38, Rēzeknes sinagoga Krāslavas ielā 5 un vec ticībnieku lūgšanu nams I. Siņicina ielā 4. Šīs senās koka būves tika sakoptas un atvērtas brīvam apmeklējumam. Bija sarīkojumi, veltīti katram konkrētam kultūras piemineklim, veicināta informācijas apmaiņa starp koka celtniecības un saglabāšanas speciālistiem. Ikviens šī objekta saimnieks varēja parādīt interesentiem publiski apskatei savu īpašumu un iedzīvotājiem bija dota iespēja labāk iepazīt novada kultūras mantojumu.

V. Bruzgule,

Rēzeknes pilsētas galvenā valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektore.

Attēlā no kreisās uz labo: pilsētas mērs E. Jurkāns, V. Bruzgule un mākslas koledžas direktors O. Zvejsalniks svinību brīdī pie mājas 18. Novembra ielā 26.

VECTICĪBNIEKU LŪGŠANU NAMS



Rēzekne, I. Siņicina ielā 4, celts

1906. gadā, vec ticībnieku kopu draudzes īpašums. Koka, halles tipa tainstūra garenplāna kulta celtnē ar akcentētu apjomā 2 stāvu priekšapjomu, virs kura paceļas masīvs zvana tornis, vainagots ar piramidālo jumtiņu un sīpolveidīgo kupoliņu. Baznīcas tornī atrodas kādreiz reģionā lielākais zvans, draudzei pieder 17. – 18. gs. reto grāmatu un liela 19. – 20. gs. sākuma svētbilžu kolekcija.

DZĪVOJAMĀ ĒKA

V. Seiles ielā 38, 19. gs beigas, T. Obuhovas un Laļiņu īpašums. Viena no retajām 20. gs. sākuma vēsturiskās ainavas vienstāvu koka ielas apbūves ēkām, kura savā pirmatnējā izskatā



SINAGOGA

Krāslavas ielā 5, 19. gs beigas, ebreju kopienas īpašums. Pusotra stāva koka kvadrātplāna kulta celtnē ar lēzenu četrslīpņu jumtu, ļoti pieticīgu arhitektonisko fasāžu risinājumu – pirmā stāva logiem dekoratīva pusaploces pārsedze ar zobinājumu, virs tiem t. s. «aklie logi». Interjerā halles tipa celtnē ar daļēju pusotra stāva stiklotu galeriju virs galvenās ieejas daļas.

saglabājusies līdz mūsdienām. «L» veida plāna ar izbūvēm un mezonīnu, fasādes un lieveņi rotāti ar ažuņu «koka mežģiņu» apdari, galvenajām durvīm ir smalki kokgriezuma pildīņi.



No vēstulēm

PAR TAUTAS VACUMU

(Nu Viktora Vonoga 1995. g. 6. jūļa vēstules)

Vaicājums par tautas vacumu leidz šam beja pilnīgi napareizs.



VIKTORIJA MICKĀNE:

– Sen naasu dzērdējuse par myusu projektu, mons, N. R. pīmineklī. Voi ir pīsateikuši kaidi talciniki?

Voi asol apzynojuši myusu volūdņikus, kas byutu gotovi sōktis pi kapitāla dorba – Latgališu volūdas vōrdneics sastōdeišonas? Laiki it un volūdņiki ari aizit... Ti, kam napaleik latgališu volūda, par tū pricojās. Nivīnam tei nalyka uzspista. Tys byutu vēsturisks materiāls volūdu pētnīkim.

Najemīt launā, ka es «uzbryuku» ar jautōjumim. Nazynu ni vīna, kam tōs proble-mys interesātu.

Dīvpaleigu vēlejtūt

Nujorkā

L. ERTS:

– Es vīnmār syutēju myužēibā aizgōjušajam Viktoram Vonogam Jākubpiļš avīzē «Brīvā Daugava» publicātūs «Olūtūs», bet šūreiz aizkavējūs ar tū, kurs veļteits kardinala Julijana Vaivoda symtgadei – nūsyutu «Zemturim». Maņ jūti žāl, ka nu sōkuma un leidz golam navarēju pīsadaleitīs Preiļu rajona

bibliotekā oragnizeitajos pōrrunōs par laikrokstu «Zemturis», jo šymā dīnā brauču uz Stabuļņiku pogosta Krištopu kopim sakōrtōt zīmāi munu vacōku un tyvōkūs radinīku kopu kūpeņas. Par mynātū saišonu uzzynōju grōmatneicā, kur vīnmār isagōdojōjūs avīzi «Zemturis», žāl, ka jū vēļ navar pasyuteit pa postu ari cytur Latvijā.

sōku un timsōku motu krōsu.

...varēsīm raksteit, ka vysvacōkō latvišu piļsāta ir Polots Daugavas kroslā, kur Vikingi ar sovom precem pōrsacēle uz Dņepuru. Vēļ tagad Polots, oplots nūzeimej tērgu bazneicas priškā atlaidu dīnōs.

Varēsīm raksteit, ka ari mums Osyvs – oss – osvā – osa apzeimejā zyrgu – ķēvi, tōpēc vīt vōrdi: Osva azars, Osyuns, Osagols, Osastyurs, Osota (pi Krustpiļš) utt. Prof. Endzelīna Asūne (oplomi īraksteits dok.) ir vīneigais arguments, ka myusu volūda asūt dialekts.

A. PROBOKS:

– Avīzes izplatītāji daudz nepūlas, numuri tā izsvaidīti, ka tikai pa abiem diviem kioskiem salasīju komplektu, ko dodu lasīšanai tiem, kas nupat sāk interesēties par «Zemturi», vai tiem, kuri kādu iemeslu dēļ pašī nav nopirkuši, bet izlasīt grib visu, ko, publicē.

Parastī esmu mājās, tikai rītos eju uz pilsētu – no 9 līdz 11, klaiņoju pa bodēm un meklēju lētāko, jo negribas būt par galīgu muļķi un maksāt bezkauņam trīs četras vai pat vairāk santīmus vīrs parastās tīrgus cenas.

Parastī tīrgū un pie bodniekiem viss lētāks nekā «Turības» veikalos. Tā tas bija arī agrākajos laikos (pirms 1940. g.), lai arī «Turība» precēs kvalitāti garantēja, bet bodelēs pašam vajadzēja atšķirt īstu mantu no brāķa.

VIKTORU VONOGU PĪMYNŪT

1995. gada 12. oktobrī

Tik naparosti dreīži

Godī aiznas dzeivī,

Un sirds pret sovū gribu

Pukstēt sīj.

Tod nūdžist vyss...

Tik lopas kreitūt breivī,

Par Tovū kopu

Rudīņš sagu klōj

Tik skaistu

Tāvu zemes smiltim izrūtōtu,

Ar sābru mīlesteību apdvasmōtu,

Lai sovā zemē gulēt byutu sylts.

Ti sovā pusē

Tevi

Glōsteis myužā

mīgs,

Ti zīmas solā

Tevi apsegs

snīgs,

Ti atīs jaunī

Pavasara reitī,

Ar Leiksnas

bazneiczyonim

Izvyaneitī,

Ti vyzbuleitīs

Tev par gūdu

plauks

Un jaunō

paauzde,

Kas Tovā pusē

augš.

– Kas vēļ cits atlicis kultūrai: liecies tikai zārkā.

Jōņa Karūdznīka zīmējums

Vēļ ilgi turēs

Tovū vōrdu dzeivu.

...Un ari mes,

Te golvas nūlicam

Un Tevi sūplōk redzīm

Te sveču gaismā

Gaišu storojam.

Tu pats sev dzeivē

Pīminekli cēli,

Tū sorgōsim mes,

tevi pīmyntūt.

Koleta Andžāne,

Reigas latgališu bidreibā

